PSYCHOLOGY
PAPER - III
JY–06/14

Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Name of the Areas/Section (if any)...............

Roll No. ☐☐☐☐☐
(In figures as in Admit Card)

Roll No. ....
....
(in words)

Time Allowed : 2-1/2 hours] **[Maximum Marks : 200**

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any,
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.
૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.
૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.
૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
૫. આ ઉત્તરપોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.
૬. આ ઉત્તરપોથીમાં કયાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનો નો ઉપયોગ કરવો નહીં.
૮. નકારાત્મક ગુણાંકપદ્ધતિ નથી.
૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તરપોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.

FOR OFFICE USE ONLY
MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		18.			
2.		19.			
3.		20.			
4.		21.			
5.		22.			
6.		23.			
7.		24.			
8.		25.			
9.		26.			
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					

SEAL

Total Marks obtained ....

Signature of the co-ordinator ....
(Evaluation)

PSYCHOLOGY
Paper - III

સાયકોલોજી
પેપર-III

NOTE : This paper contains four sections. You are required to attempt all of them.

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગો છે. તમે બધા વિભાગોના પ્રશ્નોના જવાબો આપવાના છે.

SECTION - I

Note : Read the following paragraph and answer **Questions (1 - 5)** given below in **30 words** each. Attempt **ALL** the questions. **[Marks : 5 x 5 = 25]**

નોંધ : નીચેનો પેરાગ્રાફ વાંચી આપેલ દરેક પ્રશ્નો (૧ થી ૫)ના જવાબ ૩૦ શબ્દોમાં આપો. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

Humanism, psychoanalysis and social learning theory differ from one another in their views of the basic nature of human being and of society. One school of thought holds that people possess a positive inborn drive to grow and improve. Instead of being born evil, human are born basically good. Another school of thought is of the opinion that humans as neutral at birth, having the potential to learn to be either good or bad. All three theories, however, believe that we internalize society's standards of what is desirable, moral and guide our behaviour accordingly. Freud spoke of the conscience and ego ideal of the superego, Bandura used the concept of self-regulation, and Rogers spoke in terms of the ideal self. Although they differ in important ways, these are highly similar ideas about why we tend to obey the rules and standard of society. Psychology was born in a state of disagreement – remember, there were many different "founders" – and we always have to live with disagreements. There is difference in human nature and therefore disagreements are to be expected.

માનવવાદી અભિગમ, મનોવિશ્લેષણવાદ અને સમાજ શિક્ષણના સિધ્દાંતો તેમના માનવ અને સમાજના મૂળભૂત સ્વભાવ વિષેના મંતવ્યની બાબતમાં પરસ્પર ભિન્નતા ધરાવે છે. વિચારણાનો એક સંપ્રદાય માને છે કે વિકાસ અને સુધારણાની બાબતમાં લોકો જન્મજાત વિધાયક પ્રેરણ ધરાવે છે. અનિષ્ટો સાથે જન્મવાને બદલે માનવ મૂળભૂત રીતે સારાઈ લઈને જન્મે છે. વિચારણાનો બીજો સંપ્રદાય એવું મંતવ્ય ધરાવે છે કે જન્મ સમયે માનવો તટસ્થ હોય છે, સારા કે ખરાબ બનવું એ તેમની શિખવા માટેની સુષુપ્ત શક્તિને આભારી છે. આમ છતાં ત્રણે સિધ્ધાંતો માને છે કે શું ઈચ્છનીય છે, નિતી વાન

છે જેવી બાબતો અંગેના સમાજના ધોરણો અપણે અંતરથી સ્વીકારીએ છીએ જે આપણા વર્તનને એ પ્રમાણેનું માર્ગદર્શન આપે છે. ફ્રોઈડે ચેતના, આદર્શ અહં, ઉચ્ચ અહંમ વિષે જણાવ્યું, બાન્ડુરાએ સ્વનિયંત્રણ વિષે કહયું અને રોજર્સે આદર્શ સ્વ વિષે જણાવ્યું. તેઓ અગત્યની બાબતોમાં ભિન્નતા ધરાવે છે આમ છતાં આપણે સમાજના નિયમો અને ધોરણો શા માટે અપનાવીએ છીએ તે અંગેના તેમના વિચારો ખૂબજ સમાન છે પરસ્પર અસંમતીના વાતાવરણમાં મનોવજ્ઞાનનો જન્મ થયો - યાદ રાખો કે તેના ઘણા બધા સ્થાપકો હતા - અને આપણે અસંમતીઓ સાથે જીવવાનું છે. માનવ સ્વભાવમાં ભિન્નતા પ્રવર્તે છે અને તેથી અસંમતીઓ અપેક્ષિત છે.

1. What is humanistic personality theory.
માનવતાવાદી વ્યક્તિત્વનો સિધ્ધાંત શું છે ?

2. What does psychoanalysis refer to ?

મનોવિશ્લેષણ વાદ શો નિર્દેશ કરે છે ?

3. Explain social learning theory.

સમાજ શિક્ષણ અંગેના સિધ્ધાંતની સમજૂતી આપો.

4. What are similarities in three personality approaches ?

વ્યક્તિત્વના ત્રણે અભિગમોમાં કઈ બાબતોમાં સામ્ય છે ?

5. What is the main basis of disagreement in psychology ?

મનોવિજ્ઞાનમાં અસંમતી ની બાબતમાં મુખ્ય આધાર શુ છે ?

SECTION - II

Note : Answer the following Questions in **30 words** each. Attempt **ALL** questions **(6 - 20)** **[Marks : 5 x 15 = 75]**

નોંધ : નીચેના દરેક પ્રશ્નોના જવાબ ૩૦ શબ્દોમાં આપો. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો (૬ - ૨૦)

6. What is signal detection?
સંકેત ઓળખ એટલે શું ?

7. Briefly define the "ecological perspectives" on perception.
''પ્રત્યક્ષીકરણ ઉપર વાતાવરણજન્ય વિચારણાની'' ટુંકમાં વ્યાખ્યા આપો.

8. How do negative reinforcement and punishment differ ?
નિષેધક પુરસ્કાર અને સજા એક બીજાથી શી રીતે ભિન્ન છે.

9. Explain in brief shaping as a technique of behaviour modification.
વાર્તનિક પરિવર્તનમાં વસ્તુને ઘાટ આપવાની પદ્ધતિ સમજાવો.

10. What is parallel processing, and what role does it play in memory ?
સમાંતર પરિવર્તન પ્રક્રિયા શું છે ? અને તે સ્મૃતિમાં શો ભાગ ભજવે છે તે દર્શાવો.

11. What is naturalistic decision-making ?
વાસ્તવિક વાતાવરણમાં નિર્ણય લેવો એટલે શું ?

12. Which factors influence subjective well-being ?

વ્યક્તિગત સ્વાસ્થ્ય પર કયા ઘટકો અસર કરે છે ?

13. Define creativity.

સર્જનાત્મકતાની વ્યાખ્યા આપો.

14. Can highly heritable characteristics be influenced by environmental factors?
વારસાગત પરિબળોથી ખુબજ પ્રભાવિત લક્ષણો પર વાતાવરણજન્ય પરિબળો અસર નીપજાવી શકે ખરા ?

15. What are the limitations of projective tests ?
પક્ષેપણ પદ્ધતિની મર્યાદા કઈ છે ?

16. Explain ego integrity.

અહંમ પ્રમાણિકતા સમજાવો.

17. Write Quasi-experimental design in brief.

અપૂર્ણ પ્રાયોગિક યોજના ટુંકમાં દર્શાવો.

18. What is factorial design ?
બહુઘટક યોજના એટલે શું ?

19. Write the major sources of biases in psychological testing.
મનોવિજ્ઞાનની કસોટીમાં થતા મુખ્ય દોષોના સ્ત્રોતો જણાવો.

20. Briefly describe the stages of sleep.
ઉંઘવાના વિવિધ સોપાનો ટુંકમાં વર્ણવો.

SECTION - III

Note : Choose any one elective from Electives **I to V** and answer all the questions **(21 - 25)** of the same elective in **200 words each**. **[Marks : 12 x 5 = 60**

નોંધ : વિકલ્પ ૧ થી ૫માંથી એક વિકલ્પ પસંદ કરો અને તે જ વિકલ્પના બધાજ પ્રશ્નો (૨૧ થી ૨૫)ના જવાબ દરેકનો ૨૦૦ શબ્દો સુધી આપો.)

ELETIVE - I ઈલેક્ટીવ -I

21. Explain the major determinants of social cognition.
સામાજીક બોધનના મુખ્ય નિર્ણાયકો સમજાવો.

22. Enumerate the importance of social influence on development.
વિકાસ પ્રક્રિયા પર સામાજીક અસરોની અગત્યતા દર્શાવો.

23. "Prosocial behaviour is a relative concept". Explain.
'સુસામાજીક વર્તન એ સંબંધિત ખ્યાલ છે' સમજાવો.

24. What are the major factors responsible for developing antisocial behaviour.
અસામાજીક વર્તનના વિકાસમાં કયા મુખ્ય ઘટકો જવાબદાર છે ?

25. Explain how environment influences health of an individual.
વ્યક્તિની તદુંરસ્તી પર વાતાવરણ જન્ય પરિબળો કેવી રીતે અસરો કરે છે.

OR અથવા

ELETIVE-II ઈલેક્ટીવ -II

21. Critically evaluate Sigmund Freud's theory of personality.
સિંગ્મડ ફ્રોઈડના વ્યક્તિત્વ સિદ્ધાંતનું ટીકાત્મક મુલ્યાંકન કરો.

22. Explain the role of Psychogenic and biogenic factors in development.
વિકાસ પ્રક્રિયામાં મનોવિજ્ઞાનિક અને શારિરીક ઘટકો શો ભાગ ભજવે છે તે સમજાવો.

23. Critically examine the role of modern educational institution's in cognitive development.
બોધન વિકાસ પ્રક્રિયામાં આધુનિક શિક્ષણ સંસ્થાઓ ના ફાળાનું સટીક અવલોકન કરો.

24. Point out the importance and techniques of language development.
ભાષા-વિકાસની અગત્ય અને તેની પદ્ધતિઓ દર્શાવો.

25. Explain Erikson's theory of development.
એરીક્સનનો વિકાસલક્ષી સિદ્ધાંત સમજાવો.

OR અથવા

ELETIVE-III ઈલેક્ટીવ -III

21. What are the various determinants of effective teaching.
અસરકારક શિક્ષણના વિવિધ નિર્ણાયકો કયા છે ?

22. Suggest the different ways of enhancing educational achievement of student.
વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિને વધારવા માટેની વિવિધ રીતીઓ સૂચવો.

23. Compare and contrast heirarchical and two factor theory of motivation.
પ્રેરણાના દ્વિઘટક સિદ્ધાંત અને અધિક્રમિકસિદ્ધાંતની તુલના કરો.

24. What is the difference between guidance and counselling. Explain the various techniques used in career guidance and counselling.
સલાહ અને માર્ગદર્શન વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવો. કારર્કિદી ઘડતરમાં ઉપયોગમાં લેવાતી સલાહ અને માર્ગદર્શનની વિવિધ પદ્ધતિઓ વર્ણવો.

25. "Learning is modification of behaviour on account of reinforced trials". Comment.
''શિક્ષણ એટલે પુરસ્કૃત પ્રયત્નો થી વર્તનમાં થતો વૃદ્ધિદર્શક ફેરફાર'' સમજાવો.

OR અથવા

ELETIVE-IV ઈલેક્ટીવ -IV

21. Identify and explain the theories of leadership.
નેતૃત્વના સિદ્ધાંતો ઓળખાવો અને સમજાવો.

22. Explain the bases of work motivation.
કાર્ય પ્રેરણાના આધારો સમજાવો.

23. Compare and contrast different theories of organisational behaviour.
સંસ્થાકીય વર્તનના જુદા જુદા સિદ્ધાંતોની તુલના કરો.

24. Discuss the criteria of selection processes in organization.
સંસ્થામાં પસંદગી પ્રક્રિયાના વિવિધ નિકષોની ચર્ચા કરો.

25. Critically evaluate the cirteria of performance appraisal.
કાર્ય વિશ્લેષણના નિકષોનું સટીક મૂલ્યાંકન કરો.

OR અથવા

ELETIVE-V ઈલેક્ટીવ -V

21. Discuss advantages of DSM IV over its predecessor system of classification of mental disorders.
DSM IV ના લાભોની ચર્ચા અગાઉ આપેલા માનસિક વિકૃતિઓના વર્ગીકરણ વિષેની યંત્રણાના સંદર્ભમાં કરો.

22. Explain the biological basis of schizophrenia.
છિન્ન મનોવિકૃતિના શારીરિક આધાર ચર્ચો.

23. What are the major types of mental retardation. Suggest behaviour modification programme to rehabilitate them.
માનસિક ન્યૂનતાના મુખ્ય પ્રકારો કયા છે ? તેમને પુનસ્થાપિત કરવા માટે વર્તન પરિવર્તન અંગેનો કાર્યક્રમ સૂચવો.

24. Show your familarity with intervention models of mental health.
માનસિક સ્વાસ્થ્ય અંગેના વિવિધ દરમ્યાનગીરી અભિગમો વિષેની તમારી પરીચિતતા દર્શાવો.

25. Explain the distinctive attributes of cognitive psychotherapy.
બોધન મનોવિજ્ઞાનના વિશિષ્ટ લક્ષણો સમજાવો.